

Nro. 46.

A' FELS. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből , Pénteken Junius 7 - ik napján
1805 - ik esztendőben.

B é c s.

A' Cseh országnak némely részeit nyomó nagy drágaságnak és éhségnek elhárítására tzélozó újabb intézetekről, ilyen kifejezésekből álló előadás jött-ki a' tegnap költ Udvari Ujságban:

„Császár ö Felsége meg nem nyugtatódván az által, hogy a' Cseh országot felettébb terhelő drágaságnak elhárittatása végett, a' maga Fels. Kabinetomából fontos és hathatós intézeteket, 's rendeléseket tétetett, a' múlt hét' elején maga személyesen minden késérök nélkül tsak egygyetlenegy Gen. Adjutánsától F. M. Lieutenant Gróf Lamberti urtól kísértetvén, oda siettséggel elúta-zott, hogy tett rendeléseinek végre - hajtásokat

Fels. jelenléte által olyan módon siettesse és munkába vétesse, a' mint azt a' környülállásoknak terhes vóltok kívánnya. Majus' 30-dikán estve, váratlanul béekezett Prágába ő F.ge. Jelenléte, egy jóltévő Angyal megjelenéséhez hasonlított. Közönséges öröm terjedett-el a' nép között. Ör. vendező szívből származó kiáltások által fogadtatott az utzákon és házakban az atyai szívü Monárkha. A' Cseh és Auszriai Fő Kanczellarius Gróf *Ugarte* ő Exc ja, Cs. K. Udvari Tanátsos *Erben* urral egyetemben, ő Felsége előtt tsak kevés órákkal érkeztenek vala bé Prágába, a' hova azon Cseh Kerületeknek Kapitányaik is, a' mellyekben a' szükség leg erősebben elhatalmasodott, öszszehivattattak, hogy azokban a' Konferentziákban, a' mellyek az ő F.ge' személyes előlülése alatt tartatnak, és már Junius 1-ső napjától fogva folyamatosan vannak, jelen legyenek.

Azon intézetek, a' mellyek a' már tudva lévő néhány Kerület béli szerentsétlen lakosoknak az éhelhalástól való megmentethztések végett G. *Deym* által tétettettek, egy részint már lábra állittattak. A' lelki pásztorok és tisztviselők egész buzgósággal való előségellő eszközlői azon szép tételnek, a' mellynek elérésében nem mindenkor kedvezők a' külső eszközök. A' szükségét' szenvedő népnek egy nagy része Rumford-levesivel tápláltatott már Aprilis' közepén. Hogy pedig ez a' megmentő intézet állandó fog lenni, annak kezesül szolgál az Auszriai Monarkhia béli lakosoknak nemzeti virtusok: *az ő hathatós és nem önnön haszonra néző emberi szeretetek.* — Ezt bizonyítja egyebek között a' Gróf *Berchtold* ur' kívánt következéssel koronáztatott jóltévő próbatétele is,

a' ki alig hogy ugyan ezen tzelra való alamisna-gyüjtögetéshez hozzá kezdett, 's már egy másod rendbéli, 8784 forintokból 42 krajtzárokból álló summa gyült ismét öszsze, a' melly rész szerént a' nevezett Grófnál, rész szerént az itt lévő Politziai fő Direktornál Udv. Tanátsos *Ley* urnál, rész szerént pedig Udv. Hadi Agens *Keszler* urnál tétetett le.

Azon jóltévők között, a' kiknek adományaikból ez a' második rendbéli summa öszsze gyült, Gróf Pálffy Ferdinánd Cs. K. Kamarás és Bányász Tanátsos Ur ö N.ga 1500 — Bétsben lakó Gróf Browne Orosz Császári Brigadéros úr, 1300 Forintokat, 's több más tehetősök is szép summákat, adtak.

„Indittsa-fel Béts lakosainak nemes példaadások (ilyen kifejezésekkel végződik ez a' buzdító előadás) a' tartományokban lévő egyéb városok' tehetős lakosaikat is ezen szép munkára, a' melynek emberek' megtartása a' tzelja. A' *Riesengebürge* nevű bértzeknek fonókból és takátsokból álló lakosaikat, egyedül tsak az egészséges ele-del örizheti meg azoktól a' veszedelmes betegsé-gektől, a' mellyek közönségesen a' nagy szüksé- get nyomban követni szokták. Pedig ezen nagy inséggel küzködő, már meg megnevezett vidék béli számos lakosoknak felsegittetésekre van egye- nesen ez az alamisna-gyüjtés intéztetve. A' Po- litziai Igazgatók minden tartományokban jó szív- vel öszszelzedni, és Udv. Tanátsos *Ley* urhoz Bétsbe küldeni fogják ezen adómánt.“

* * *

Posonból írják, hogy Magyar országi Báró *Geramb* ur, ugyan ezen jóltévő tzelnek Hazánk-

ban való előségéllése végett, e. h. első napján Bétsből oda leérkezvén, 's ottan a' szükséges intézeteket tzéljának elérésére megtévén, alamisnaggyüjtés végett onnét tovább indúlt.

N é m e t O r s z á g.

Aschaffenburgból, Máj. 25-kén. A' Német Rend Nagymestere Antal Auszriai Fő Hertzeg, mádelben ide érkezvén, ágyuk dörgése 's mindenitt lévő polgári és fegyveres seregeinknek tiszteffégtetek által fogadtatott. A' Moguntzia nevű vendégfogadóban, a' hova szállott ő Fő H.ge, már előre nagy szolennitással várta a' N. Birodalom Fő Kanczellariussa ő Fő H.gét, a' honnét a' költsönös köszönések után a' maga rezidentziájába által vezette.

N a g y B r i t a n n i a.

Máj. 7-kén kemény szemrehányásokat kéntelenített Pitt hallani az úgy nevezett Ellenkező résztől, a' melynek tagjai Angliának tengeri erejét, tehetetlenek, és megaláztatottnak nevezvén, azt kívánták Pittől, hogy annak valóságos mivóltát terjesztesse a' Parlamentom eleibe. Pitt nem telyesithette az ő kívánságokat, azzal mentvén magát, hogy ez által elerulódna Angliának titka. — „Elárulódna inkább (felkiáltottak az Ellenkezők) a' ti gyengeségetek' titka. Lehetetlen, hogy az igaz szívű Anglus, hazájának szomorú sorsát, a' melyre azt Ministereinknek tzél nélkül való tselekedeteik, a' közöttök uralkodó egyenetlenség, 's ellenségeinknek ravasz praktikai juttatták, könnyhullatás nélkül tekinthesse. Ha már tsak a' Rocheforti kisdet ellenséges hajós sereg is ennyi kárt tehetett Napnyugoti Indiában, mit nem vihet a' Tou-

loni és Kadixi egygyesült hajós sereg véghez a' magával vitt 12 ezer fegyveresekkel.

Londonból, Máj. 13-kán. Az Irlandiában lakó Rom. Katholikuskok' ügyének méltó megfontolás alá való vétettetését, egy 2 oráig tartó igen mértékletes de gyökeres beszéddel ajánlotta Lord Grenville e. h. 10 kén a' Parlamentom Felső Házának. Velős fordítása ezen beszédnek így következik: — „

„Mylordok, midőn én a' minap tudtotokra adtam, hogy az Irlandiai R. Katholikusok kívánságát egy meghatározott napon megfontolás végett előtökbe fognám terjeszteni, egy tiszteletre méltó tagja ezen Háznak, a' ki a' tulsó (ministeri) oldalon ül, olyan nyilatkozatást tett, hogy igen ohajtaná, hogy ez a' tárgy oly tsendességgel és részre hrijlás nélkül folytattatna, a' mint annak fontossága érdemli. Ezt kívánom én is, ezt kívánják az Irlandiai esedezők is, a' kik jól tudják, melly fok kárát vallhatják az ezen vetélkedések közzé elegyedhető heveskedésnek, midőn azoközben az igen nagyra üzött buzgolkodásnak semmi kedvező következéseit nem remélhetnék. Ők igazságos elégtételt reméllenek, 's ezen reménségeket abba a' bizodalomba helyheztetik, hogy Uraságtoknak vélekedéseket nem fogja a' részre való hajlás' lelke kormányozni. Megkivántatik valójában, hogy egy oly határozásban, a' melly az ő Britanniai Felsőge ily nagy számú alattvalóinak javokat és jussokat illeti, semmi részrehajlás ne uralkodjon. Azonközben, ha szintén nem félhetnek is az esedezők attól, hogy ezen Háznak valamelly tagját a' részrehajlás' lelke birná, ezért még nintsen okok, hogy azt higgyék, hogy a'

Parlamentom Házán kívül is hasonló jó akaratra és részre nem hajlásra fognak találni. — „Már is hallattak némely kiáltozások az esedezők ellen, és azok ellen, a' kik feltették magokban, hogy ezeknek ügyeket védelmezni fogják. Valami jelentőirásnak neme által értésünkre adatott, hogy a' jelen való időpont nem volna kedvező arra a' végre, hogy egy ily fontos, ily közönséges, és az egész Nemzetet ilyen módon illető kérdés, mostanában vetetődjön vitatás alá. Ha némely személyeknek vélekedések követtetett volna, az Irlandiai R. Katholikusok' kérése még tsak bé sem mutatott volna a' Parlamentumnak. Ugyan mitsoda szemekkel néztek volna, Mylordok, egy ilyen idegen bánásmódját az esedezők? Nem juttatta volna é ez őket kettségbeesésre? Nem tette volna é ez az Irlandiai nép' nagyobb részét bizonyossá a' felől, hogy minden haszon, a' mellyet ők a' véllünk való egygyesülésből várhatnának, tsupa semmi volna. Jussok van az Irlandiai R. Katholikusoknak megkivánni azt, hogy az ő kérések részrehajlás nélkül való vizsgálás alá vétetessék, és hogy, ha talám kérések meg nem találna is nékiek adattatni, leg alább tsendefféggel és böltselléggel fontoltassék-meg. Én azt javasolom, hogy ezen tárgyat egy közönséges Kommisszió eleibe botsátván, mutassuk-meg azon figyelmetességünk által, a' mellyel a' dolgot fogadtuk, melly betsültre méltónak és fundamentomosnak tartjuk az esedezők' kivánságát. Nintsen az eránt semmi kéttség, hogy nekünk az Irlandiai R. Katholikusok' ügyet fontolás alá kelletik vennünk. A' mi Országlólszékünknek örökké szemei előtt kell hordozni ezen környülállást, és minden végzéseit, a'

mellyeket a' nemzet' R. Katholikus része eránt ki-
 ád, ezen kell fundálni: hogy az Angliában és Ir-
 landiában találtató R. Katholikusoknak számok,
 a' leg alább való számlálás szerént három, a' fel-
 söbb számlálás szerént pedig öt millióra tétetik,
 a' melly nagy nép-test, nem tsak hogy a' R. Katho-
 lika Vallásban neveltetett, hanem ahoz nagy buz-
 gósággal is viseltetik. Ez a' fundamentom, a'
 melly mellől nekünk a' Nagy Britanniai Biroda-
 lomban találtató R. Katholikusokra nézve soha
 el nem kell állani, különösen Irlandiára nézve
 még sokkal hathatosabb, azért, minthogy itt a'
 népnek nagyobb része, a' R. Katholika Vallást tart-
 ja. Én ohajtanám, hogy minden vallásbéli kü-
 lömbözés a' lehetőségek elenyészlzen; ohajtanám;
 hogy az abból következő veszekedések, az örök
 felejdékenység' tengerébe temettethetnének: hanem,
 ezen tartomány' történeteinek az ő helyreállitta-
 tásától fogva való historiája nem engedi remélle-
 nünk, hogy ezen kívánságunk tárgyát sok ideig
 betelyesedni szemlélhessük. Félre tévén tehát az
 efféle lehetetlen eszbözökhöz való nyúlást, e' hel-
 lyett azt kell tsélekednünk, hogy, mivel országunk-
 nak ily nagy része a' R. Katholika vallást tartja,
 ennek gyakorlását, tegyük a' polgári és religiói
 jusokkal való éléssel egygyütt fennállhatóvá."

Lord Hawkesbury és a' Kumberlandi Kir.
 Hertzeg mások között leg nevezetesebben ellene
 szegeztek magokat a' Lord Grenville projektu-
 mának, minyájok hofzfas beszédek által kíván-
 ván gyengíteni az általa felhozott erőffégeket. —

Londonból Máj. 15-kén. E. h. 13-kán is-
 mét előfordult az Irlandiai R. Katholikusokat ille-
 tő kérdés a' Parlamentom Felső Házában. Ekkor

is hasonló hofzszas és fontos beszédek tartattak a' tárgy felett, rész szerént pártját fogván, rész szerént ellene mondván annak külömbkülömb Orátorok. Végezetre voksolásra botsáttatván a' kérdés, a' Lord Grenville' projektoma, ellene 178 tagok voksolván, és pártját tsak 49-tzen fogván, visszavetett. — Ugyan ez nap', u. m. Máj. 13-kán az Alsó Házban is elkezdődtek az ezen nevezetes kérdés felett való vetélkedések. Az Alsó Házban *Fox* tette azon projektomot, a' mellyet Grenville a' Felső Házban, hogy t. i. halasztás nélkül megfontolás alá kellene az Irlandiai R. Katholikusok kerelmét egy közönséges Kommiszzióban venni. — (Ezen tárgyról más alkalmatossággal többet).

Londonból, Máj. 16-kán. Azon Linea hajóink, a' mellyek az Admirál Gardner vezérlése alatt ez ideig a' *Bresti* hajós sereget bészárva tartották, onnan eltávozván, *Torbay* nevű kikötőhelyünkbe hazaérkeztenek. Tsak Fregátjaink maradtak a' *Bresti* kikötőhely előtt, hogy az ellenséges hajós sereg' mozdulásaira figyelmezzenek. —

Azon hadi hajóink, a' mellyekről, már emlitettük, hogy hasonlóképpen a' *Bresti* kikötőhely elől érkeztek haza ezen napokban a' *Porthsmouthi* kikötőhelybe az Admirál *Collingwood* és *Orde* vezérléseik alatt, azért jöttek haza, hogy hofzszú útra kivántató eleséget rakjanak-fel, és hogy fegyveres sereget is vegyenek fel. Rend kívül való siettséggel készítik magokat valamelly hofzszú útra ezen hajós seregeink.

A' *Kadixi* öbölből *Aprilis*' 10-kén viradta előtt elevezett *Frantzia* és *Spanyol* hajós seregről,

's az ő további útazásáról, még ma is csak annyit tudunk, mint eddig. Hogy még csak a' kereskedő hajóktól sem vehetünk semmi hírt felölle, ebből nem egyebet hozhatunk ki, hanem, hogy ez a' hajós sereg is úgy tselekszik most, mint a' tselekedett, a' melly az 1798-ik esztendőben Bonapartét Egyiptomba vitte; t. i. minden kereskedő, zsakmányoló hajót, akár ellenséges akár neutrális, akár barátságos legyen, elfog és magával viszen, hogy egy is hírt ne tehesen a' miéinknek. — Hogy *Nelson* felől semmit nem hallhatunk, igen nehezen esik. Azt is gondóljuk, hogy talám a' Touloni kikötőhely felé vette útját a' Siciliani partok mellől, önnön szemeivel akarván az ellenség kivezése felől meggyőzni magát; hanem eddig kétség kívül e' felől is elegendő képpen meggyőződhetett. Ez úttal ki van tételve ezen nagy tengeri vezérünk annak a' vezedelemnek, hogy eddig szerzett ditsőffége meghomályosodjék. Az a' planum, a' melly szerént, két esztendő alatt folytatta hadi munkáját, azt mutatja, hogy a' *Touloni* hajós sereget szünet nélkül Egyiptom felé, vagy leg alább a' Levantának más valamely vidéke felé várta, akár a' mi tengeri dolgokra ügyelő Tanátsunk rendelkezéséből, akár a' maga meggyőzéséből tselekedte. Az első esetben szána-kozást, a' másodikban gyalázást érdemel. De, hogy hihette volna azt maga, hogy a' Touloni hajós sereg leg feljebb 10 ezer emberrel Egyiptomban tzelezná? Minden okoskodás' fundamentoma szerént Gibraltarnál kellett volna néki tartózkodni, minthogy ekképpen a' Touloni hajós sereg, sem ki nem evezhetett volna a' Középtengerről, sem öszsze nem tsatólhatta volna magát a' Kadi-

xi Spanyol hajókkal, sem, &c. Hanem a' Végzés
mésképpen akarta.

Olasz Ország.

Genuából Máj. 14-kén. A' Dozse és a'
több fő személyek, Szenátorok 's egyebek, a' kik
Maylandba az Olasz országi Király' tiszteletére
rendeltettek, tegnap elindultak oda.

A' mi Elöljáróink, a' kik tudósittatva vannak
a' felől, hogy Napoleon Császár és Király ezen
alkalmatossággal minket is meglátogat, követke-
zendő készületeket tétetnek fogadására: A' tenger-
partján készítettnek egy Ditsőség' templomát, a'
Laterna nevű utzában állittatnak fel egy győze-
delmi kaput Korinthusi oszlopokkal; a' tenger'
öbliben fognak egy gyakorlás vagy időtöltés' ked-
viért való tengeri ütközetett tartatni; az egész
várost megvilágosittatják, tüzjátékot adatnak, nagy
bált tsinálnak, &c.

A' Spanyol országból tegnap érkezett leve-
lekben már található annyi bizonyost a' Touloni
's Kadixi egygyesült hajós seregek' útjáról, hogy
a' Kanariai szigeteknél látták legyen őket, a' mely
szerént tehát bizonyos dolog, hogy vagy Napke-
leti vagy Napnyugoti India felé eveznek. —
Ugyan ezen levelek szerént, már a' Karthagenai
kikötőhelyből is kiveztek azok a' 6 Spanyol Li-
nea hajók és 2 Fregátok, a' mellyek a' minap a'
Touloni hajós sereggel el nem mehettek.

Maylandból Máj. 20-ikán. Az úgy nevezett
Vas koronának, a' mellyel a' régi Lombardiai
Királyokat szokták volt megkoronázni, Mayland-
ba való béhozattatása Monza nevű kis szomszéd
városból, a' hol azt a' Sz. János templomában
tartják, ilyen szolennitással esik-meg e. h. 22-di-

kén. Egy Czeremoniamester megyen-ki utánna három Udvari gálaszekerekkel, 50 lovas katonáktól kísértetvén. *Monzában* által vévén a' Koronát, azt még az nap visszafordítja Mayland felé, ilyen rendel: Elöl jönnek hat Maylandi lovas nemzeti Testőrök; ezeket követi 25 lovas fegyveresekből álló csoport; az első szekérben ülnek a' Monzai Magistratusnak 2 tagjai; a' másodikban ülnek két előkelő rendbéli személyek és két Kanonokok; a' harmadikban a' Monzai Polgármester, az oda való fő Pap, a' Cs. K. Czeremoniamester, 's még egy magistratus béli személy. Ebben leszen a' Korona is. Itt jönnek ismét 25 lovas katonák. A' hátszó szekér mellett, a' melyben a' Koronát hozzák, két felöl jönnek 12 Monzai magistratuális személyek lóháton, mint Koronaőrök. Maylandban a' fő templom' ajtaja előtt a' Kardinális Érsek fogadván egész Klerussával egyetemben a' sereget, a' Koronát által veszi, és proczfúzióval viszi a' Szanktuariumig, a' hol egy e' végre készen lévő kredentziára helyhezette. A' mingyár említett Koronaőrök egész 23 ikra viradó éjjel a' Korona mellett maradnak: a' Monzai fő Pap pedig egy Kanonokkal és egy magistratuális személlyel egyetemben még a' Koronázás' szolennitással alatt is el nem távoznak a' mel'öl.

— (Ezen Koronának, tsak a' neve vas; úgy nevezték pedig a' belső részében találtató vas karikára nézve. Egyeb eránt tsupa arany és drágakövekkel van kirakva: tsakhogy olyan kitsi, hogy egy ember feje belé nem tér. Leg alább így írják le.)

Frantzia Ország.

Párisból, Máj, 26 kán. Egy ujjságunkban

ma ezt olvassuk: — „A' *Rocheforti* hajós sereg kikötőhelyeinkbe vizsza érkezett.“ — (Nem írja, hogy melyikbe).

A' *Moniteur* az *Anglus* levelekből ezen tizikelyt: *hogy Desfalines, St. Domingo városát elfoglalta volna*, kiadván, ilyen jegyzést vet utánna: — „

„Mi éppen ellenkező hireket vettünk *St. Domingó* felől. Ezek sem offitzialisabbak, mint a' *Londoniak*: hanem igazabbaknak lenni látszóok. *Desfalines*, az *Anglusok* késztetésére nyomúlt elő *St. Domingó* alá. Segittségek érkeztvén a' miéinknek, a' *Feketéket* öfzszekontzolták, 's ágyuikat el fogták, &c.“

M a g y a r O r s z á g.

Nagy-Varadról, Május' 20-dikán. Áldott légyen az *Ürnak* szent neve! a' mi környékünkön olly termékeny tavaszi napok járnak, mellyekért elegendő hálákat az *Ürnak* mi méltatlan bűnösök, nem adhatunk. Ugyan is a' múlt *Aprilis'* hónapnak 16-dikától, annak végéig nyoltz, e' folyó hónapban pedig, a' fent irt napig négy jó, alkalmas, és a' szegénységre nézve (a' ki a' húsnek kenyérnek, a' hüvelykes veteménynek, és zöldségnek szüksége, 's fogyatkozása miatt tsak alig pihgett) kívánt könnyebbséget, és bővséget ígérő essők valának. És azolta is majd minden órában esik.

Ezen termékeny essők vagy kétszer nagy vilámlással, 's menydörgéssel is jelentek meg, mellyek között legnevezetesebb az, a' melly ezen hónap' 18-ikán vólt, a' mikor tudniillik mintegy estvéli hetedfél óra tájban, a' vólt *Tisztelendő Paulinusok'*, most pedig a' *Kir. Konviktus'* három eme-

letű épületére a' menykő reá ütött; de, mivelhogy egy zuhanással a' fedéltől fogva egész a' földig ment, majd semmi kárt nem tett, 's annyival inkább az épület meg nem gyúlt, és az ottan lakókban is sérelmet nem okozott. — Az életnek árra is valamiben láttatik alább szállani. Az őszi vetések magokat szépen felvették, a' tavasziak pediglen a' legjobb lábbon állanak.

N. Varadról 27-ik Máj. Ez előtt negyed nappal vala szerentsénk Mélt. Szalatnyai L. B. *Fischer István* Szathmári Püspök ö Nagyságához, a' ki a' Szathmári Pap-nevelő ház' részére ö Fel-ségétől kegyelmelen által adatott, megyénkben lévő sz. Jobi Apáturságot kezéhez vévén, Nagy Mélt. Püspökünket, Miklósi Ferentz ö N.gát, meglátogatta (a' hol szállása is volt) úgy nem külömben M.gos Darabanth Ignátz egyesült Püspök ur Ö Excellenciáját is. De, fontos, és nagyra tzelező dolgai nem engedvén hosszabb múlatását, minekutánna a' várat, és más nevezetesebb helyeket meg szemlélte volna, útját N. Károly felé vette.

* *

Hont Vármegyébéli Csábrághi és Szitnyai Uradalmak Jegyző Könyvéből hírül adatik:

Hogy, miólta a' Szalatnyai Bor (Sós, vagy Savanyú) vizet az Orvosi Tudománynak érdemes Tanítója *Kütaibel* Ur Kém - eszközök által meg vizsgálta, 's belső tulajdonságait fel fedezte, azólta ezen gyógyító erővel bővölködő Forrásnak latogatói távulabb vidékekrül is esztendőnként nevedtek, és a' kik a' mi Bor vizünkel illendő mértékben éltek, azok bizonyossan érzették annak reménlett hasznát. — Az érdeklött megvizsgálás után bi-

zonyossá tétetett az, hogy a' *Szalatnyai* Bor (Sós vagy Savanyú) víz Európának leg hathatóssabb Bor vizei közé számláltathatik, és hogy az ő gyógyító erejének a' Szelteri és Spaai bor vizek is elsőséget engednek; azért is különös tekintetet érdemelnek azon Orvosok, a' kik a' *Szalatnyai* Bor viznek tulajdonságait, már ez előtt is esmérték, és ezen áldott forrásnak Borostyánt képzítettek. Nemes Neograd Tármegyének érdemes Orvosa Lipszky Ur, harmincz esztendeig folytatott szolgálattya alatt sok szép tapasztalásokat gyűjtöt, a' mellyekkel ezen víznek gyógyító tulajdonságait szembe tűnőkkel teszi. — Az ezen vízzel öszve elegyedett számtalan gyógyító szerek között, leg nagyobb figyelmetességet érdemel az állékony levegő, mellyet a' Chemikusok Szén' Savónak neveznek. — Az állékony levegő a' rothasztó nyavalyáknak leg kellemetesebb orvosa, mert sebessen általfutván a' testet, a' mértékletes véle állás után hirtelen talpra állítja a' bágyatt embert. Ezen tulajdonsága a' *Szalatnyai* Bor Víznek arra int tehát, hogy kiki vigyázva, 's Orvossának útmutatása szerént igya azt; még azomban a' víznek mikép 's mikor lehető használása eránt bizonyos bővebb útmutatás készíthetik, addig a' közelibe lakó Vármegye Orvossai fogják a' betegeket tanátsokkal ápolgatni. — Hogy ha ezen vizet az Orvosnak meg határozott mértéke szerént iszsa valaki: a' Gyomor-görtsöket, hurutokat, arány érből származott nyavalyákat szerentséssen meg orvosolja, feloldozza a' béleknek rekedéseit, 's helyre hozza a' rendetlen hó-szám folyásból eredett terméketlenséget. Egy szóval, a' mi vizünk viszsa állítja a' belső részeknek fel bontott mozdúlattyaikat. — Menyire javasoltatik némelly betegségekben a' Fürödés,

közönségesen tudva vagyon; minthogy tehát nyári időben az Orvosok töbnyire a' Borvizeket javaslollyák efféle haszonra: *Szalatnyán* is meg tétettek minden készültek, mellyek mellett egy tágas fürdő Ház építetvén, ez által is utólérhetik a' Betegek a' lehetőségig eszközölhető ápolgatásokat. — És valóban, minthogy az adakozó Természet a' mi Bor vizünket a' leg hathatóssabb Orvosi Szerekkel meg áldotta, és minthogy ennek savas részei az emberi Testre nézve különösen munkálkodnak, meg mutatta már a' Tapasztalás, hogy a' többször kidítsért Bor víz a' bőrnek különbözőféle viszontagságait elhárította, és valamint az *Cronicus* bőr nyavalyákat, úgy az meg gyökeresedett *Reumatismusokat* és az úgy nevezett Májfótokat is el üzi.

Hogy tehát a' mi vizünknek haszna a' szenvedő emberiségre mennél nagyobb kémélléssel terjedhessen: Ő Excellentiája Gróf *Koháry Ferentz* Ur, szinte a' kút mellett egy alkalmas Vendégfogadót építetett, 's arrul is méltóztatott gondoskodni, hogy a' Vendegeknék számára a' leg-tűrhetőbb áron szereztessen élelem. Melly végre a' Vendégfogadás szorossan le köteleztetett arra, hogy az étkekkel a' meghatározott (Limitált) áron tartozzon kinek kinek szolgálni. — Ide járúl még az is, hogy minekutánna Ő Excellentiája tsupán esméretes kegyességéből, 's felebaráttjaihoz vonzó szeretetébül tetemes Költségeit a' Bor víznek meg esmértetésére nem kéméllette: ennek meg hamisítása minden módon meg fog akadályoztatni, a' végre tehát azoktúl az kereskedőktül, a' kik ezen vizet eddig hordónként a' leg távulabb lévő városokba elvitték, 's külföldi Bor-víz gyanánt üveg szárra

árulták, ezentúl a' hordóba való szedés meg fog tagadtatni.

A' közel lévő Földes Urak azomban, a' kik tulajdon számokra hordókkal vitetni akarnának, arra kéretnek, hogy az alkalmatosságot mindenkor valamelly esmértető jellel külgyék a' Forráshoz, a' hol egész készséggel és iugyen fog kívánságok tellyesíteni.

A' mi az árát ezen víznek illeti, minthogy különös ereje által majdán minden ezer Palaczk-nak harmadrészét el pattantya, és egy egy Palaczk az Uraságnak is 12 krajtzárjába kerekedik, ezen felül, a' ládák, és Pestig való fuvar is költséggel járúlnak: Pesten minden, 20 Palatzkal megrakott ládatúl 8 Rh. forint fog vétetetni.

Hogy pedig kiki ezen Orvosi erejü vízhez könnyen juthasson, mi azt a' maga valóságába fogjuk Pestre *Sinnerer* Kereskedőhöz által-tétetni, a' kihöz is, minthogy árúttatását magára vállalta, már is több számú ládák elküldettek. A' távolabb fekvő városokból való Kereskedők is, a' kik ezen vizet meg szerezni akarnák, jelentéseikkel a' nevezett Pesti Kereskedőhöz utafitatnak.

H i r a d á s.

A' T. T. Nagy Váradi Káptalannak, Tek. Bihar Vármegyében fekvő *Szaláts* nevezetű Helységében Eö Cs. K. Felsége négy versbeli országos vásárokat, úgymint az első: Böjtmás havának 8-dikán, a' másodikat Szent Iván 7-dikén, a' harmadikat Kis Allzony havának 2-dikán, a' negyediket Sz. András havának 29-dikén; ennek felette két heti vásárokat úgymint Kedden és Szerdán tartatni engedett kegyelmesen.